

DOĞRUDAN TEMİN

OSMAN KOCAMAN

Doğrudan Temin Nedir?

- **Kanunda belirtilen hallerde ihtiyaçların, idare tarafından davet edilen isteklilerle teknik şartların ve fiyatın görüşülerek doğrudan temin edilebildiği usuldür.(Madde 4)**
- **Bu usul ile 22 maddede sayılan bütün bentler için ilan yapılmaksızın, teminat alınmaksızın, ihale komisyonu kurma ve 10 uncu madde de sayılan yeterlilik koşullarını arama zorunluluğu olmaksızın ihtiyaçların temin edilmesi sağlanmıştır.**

Yöntemle Getirilen Kolaylıklar

- **teminat (geçici/kesin) alınması ve ilan yapılması zorunlu değildir.**
- **İhale komisyonu kurulması ve ihale kararı alınması zorunlu değildir.**
- **İhale dokümanı hazırlanması ve yaklaşık maliyet tespiti zorunlu değildir.**
- **Şartname hazırlanması ve sözleşme yapılması zorunlu değildir.**

Yöntemle Getirilen Kolaylıklar

- **Yazılı teklif alınması** ve **pazarlık yapılması** zorunlu değildir.
- 4734 Sayılı Kanunun 10'uncu maddesinde belirtilen **yeterlik kriterlerinin** aranılması zorunlu değildir.
- **İhalelere katılmaktan yasaklamanın** bulunup bulunmadığının teyidi zorunlu değildir.
- Doğrudan temin bir alım yöntemidir, ancak, Kanunun 4 üncü maddesindeki “*ihale*” tanımına uygun katılıma ve rekabete açık bir ihale usulü değildir.

Yöntemle Getirilen Kolaylıklar

- Doğrudan temin bir ihale usulü olmadığı için, Kanunun ihale usulleri için öngördüğü kurallara tabi değildir.
- Doğrudan teminde Kanunun ihale usulleri için öngördüğü kuralların uygulanma zorunluluğu bulunmamakla birlikte, doğrudan teminin doğasıyla çelişmeyen genel kuralların (temel ilkeler, idarelerce uyulması gereken diğer kurallar gibi) uygulanması gerekmektedir.

Yöntemle Getirilen Kolaylıklar

- Doğrudan temin konusu yapılabilecek ihtiyaçlar Kanunun 22 nci maddesinde sayılmış olup, sayılanlarla sınırlıdır ve bunların emsal, kıyas gibi yorumlarla genişletilmesi mümkün değildir.
- İdarelerce uygulanabilecek Tip Şartname, Tip Sözleşme, standart form gibi hukuki metinler üretilmemiştir. Ancak idareler Kanunun 22 nci maddesinin verdiği esneklik içerisinde diğer ihale usulleri için öngörülmüş bulunan şartname ve sözleşme içeriklerinden yararlanarak kendi inisiyatifleri doğrultusunda uygun metinler hazırlayıp uygulayabileceklerdir.

Yöntemle Getirilen Zorunluluklar

- Piyasa fiyat araştırması için yazılı “en az bir kişi” görevlendirilmelidir.
- Görevlendirilen kişi/kişiler piyasada fiyat araştırması yapmalıdır.
- Uygun olan kişiden alım yapılmadan önce, harcama yetkilisinden onay alınmalıdır.
- Belli bir süreyi gerektiren işlerde, alımın sözleşmeye bağlanması zorunludur.

Doğrudan Temine Katılabilme

- Doğrudan temin bir ihale usulü olmadığı için Kanunun **“İhaleye katılımıda yeterlilik kuralları”** başlıklı 10 uncu maddesi ile **“İhaleye katılamayacak olanlar başlıklı”** 11 inci maddesi bu alım yöntemi için uygulanmayacaktır.

Doğrudan Teminde Süreç

- 1) İhtiyacın ortaya çıkması(Talep)
- 2) İdari ve Teknik Şartnamenin Hazırlanması(gerek görülürse)
- 3) Yaklaşık Maliyet(Gerekliyorsa)
- 4) İhale Onayının alınması
- 5) Tekliflerin Dağıtılması
- 6) Tekliflerin Sunulması
- 7) Tekliflerin Değerlendirilmesi, Piyasa Fiyat Araştırma Tutanağı Düzenlenmesi ve Satın almanın Karara Bağlanması
- 8) Mal ve Hizmetin Teslim Alınması
 - ▶ Muayene Kabul Komisyonu Raporu Düzenlenmesi (Gerektiğinde)
 - ▶ TİF Düzenlenmesi(Gerektiğinde)
- 9) Ödeme

İhtiyacın Ortaya Çıkması

- **Kamu alımları süreci ihtiyacın ortaya çıkmasıyla başlar. Ancak bu ihtiyaç idarenin yerine getirmekle yükümlü olduğu görev veya hizmetlerin gerekleri doğrultusunda önceden planlanmış olmalıdır. Böyle bir yaklaşım satın alma sürecinde Kanunda belirtilen temel ilkeleri hayata geçirmeyi de mümkün kılacaktır. Bilindiği üzere idareler, diğer temel ilkelerin yanı sıra ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakta da yükümlüdürler. Bu nedenle, ilk adım olarak ihtiyacın doğru tespit edilmesi büyük önem arz etmektedir.**

İzlenecek Yol ve Değerlendirme

- f. Bütçe tertibindeki kalan ödeneği yaklaşık maliyete göre değerlendirilmesi.
- g. İşin gerçekleştirilebilme zamanını; satın almanın gerçekleştirilmesi, Ayrıntılı harcama programı ve diğer unsurlara göre değerlendirilmesi.
- e. Talebin karşılanacağı bütçe tertibini tespit edilmesi.

İzlenecek Yol ve Kullanılacak Evrak

- Bu konuda standart form olmayıp idareler kendileri belirler. Belirlenen form da;
- 1. “Harcama Talep Formu” nda istenilen bilgiler tam ve anlaşılır olarak yazılmak suretiyle yer almalıdır. Talep eden tarafından imzalanmalıdır.
- 2. Destek birimi, gelen evrak işlemleri çerçevesinde tarih ve sayı vermek suretiyle talebin mevzuat ve bütçe değerlendirmesi yapmak üzere teslim alır ve aşağıda belirtilen iş ve işlemleri yapar:
 - a. Talebin doğrudan temin usulüyle gerçekleştirilebilme durumunu ihale mevzuatına göre değerlendirilmesi.
 - b. Talebin yaklaşık maliyetinin tespit edilmesi.
 - c. 4734/22. maddesinin (d) bendine göre yapılacak alımlarda, Yaklaşık maliyete göre parasal limitlere uygunluğunun kontrol edilmesi.
 - d. 4734/22. maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerine göre yapılacak alımlarda “Tek Kaynaktan Temin Edilen Mallara/Hizmetlere İlişkin Form (KİK026.0/M-H)” düzenleyerek gerekçelerini açıkça belirlenmesi.

İzlenecek Yol ve Değerlendirme

- 3. Destek birimince değerlendirilen harcama talebi harcama yetkilisi ve üst yönetimin onayına sunulur.
- 4. Harcama yetkilisi ve üst yönetim, sorumlulukları çerçevesinde harcama talebini değerlendirerek, kısmen veya tamamen gerçekleştirilmesine veya iptal edilmesine karar vermek suretiyle gereği için destek birimine geri gönderir.
- 5. İptal edilen harcama talebi ilgisine geri gönderilir.
- 6. Gerçekleştirilmesine karar verilen talepler için Onay Belgesi düzenlenir ve satın alma görevlileri belirlenir.

Teknik Şartnamenin Hazırlanması(Gerekliyorsa)

- Doğrudan temin uygulamasında şartname ve sözleşme düzenlenmesi idarenin takdirinde bir husus olmakla birlikte özellikle süreli alımlarda, bir başka ifadeyle işin gerçekleştirilmesinin belli bir süreye bağlı olduğu mal, hizmet veya yapım işlerinde sözleşme düzenlenmesinin gerekli olduğu kanaatini taşımaktayız.
- * Şartname ve sözleşme düzenlenecek hallerde;
- * - Uygulama Yönetmelikleri ekinde yer alan Tip Sözleşme ve Tip Şartnamelerin kullanılma zorunluluğu,
- * - 4734 sayılı Kanunun 27 nci maddesinde düzenlenen idari şartnamede bulunması zorunlu hususlara uyma zorunluluğu,
- * - 4735 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde düzenlenen sözleşmede bulunması zorunlu hususlara uyma zorunluluğu,
- * olmaksızın, işin niteliğine göre; sözleşmenin konusunu, bedelini, süresini, tarafların hak ve yükümlölüklerini belirleyen bir sözleşme metni kullanılabilecektir.

İşin Gerçekleştirilmesinin Belli Bir Süreye Bağlı Olduğu Mal, Hizmet veya Yapım İşlerinde

- **Alınacak malın teknik kriterleri ve özellikleri, ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamede düzenlenir. Teknik kriterlerin ve özelliklerin, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olması, rekabeti engelleyici hususlar içermemesi ve fırsat eşitliğini sağlaması zorunludur.**
- **Teknik şartnamede, belli bir marka, model, patent, menşei, kaynak veya ürün belirtilemez ve belirli bir marka veya modele yönelik özellik ve tanımlamalara yer verilemez. Ancak, ulusal ve/veya uluslararası teknik standartların bulunmadığı veya teknik özelliklerin belirlenmesinin mümkün olmadığı hallerde, “veya dengi” ifadesine yer verilmek şartıyla marka veya model belirtilebilir.**

İşin Gerçekleştirilmesinin Belli Bir Süreye Bağlı Olduğu Mal, Hizmet veya Yapım İşlerinde

- **Teknik şartnamedeki düzenlemelerin; ihale komisyonu ile muayene ve kabul komisyonunca yapılacak inceleme ve değerlendirmelerde tereddüt oluşturmayacak şekilde açık olması gerekir.**
- **Alım konusu malın niteliği ve bu Yönetmelikte öngörülen düzenlemeler esas alınarak yüklenicinin personel çalıştırmasının öngörülmesi halinde, bu personelin sayısı ve niteliği teknik şartnamede veya sözleşme tasarısında belirtilir.**
- **Teknik şartnamede, alım konusu malın montajı ve satış sonrası servisi ile yedek parçasının sağlanmasına yönelik düzenleme yapılabilir.**

Yaklaşık Maliyet (Gerekliyorsa)

- **4734/22 (d) maddesine göre ihtiyaçları temin ederken alım bir ihale usulü olmadığından yaklaşık maliyetin tespiti zorunlu olmamakla birlikte, ilk önce 4734/9 maddesine göre yaklaşık maliyet tespit etmek gerekir. Yaklaşık maliyet tespit etmeden karşılanacak ihtiyacın belirlenen parasal tutarın altında kalıp kalmadığı bilinemez.**
- **Bu nedenle 4734/22 (d) bendine göre yapılacak alımlar için öncelikle yaklaşık maliyet hesap cetvelinin idarece hazırlanması ve hesap cetvelinin ihale yetkilisine onaylattırılması gerekmektedir.**

Yaklaşık Maliyet (Gerekliyorsa)

- **Yukarıda da ifade edildiği gibi doğrudan temin bir ihale usulü değildir ve Kanunun ihale usulleri için öngördüğü kuralların doğrudan temin sürecinde uygulanma zorunluluğu bulunmamaktadır.**
- **Bu çerçevede, Kanunun 9 uncu maddesinin düzenleniş biçiminden, yaklaşık maliyet hazırlama zorunluluğunun ihale usulleri kullanılarak yapılacak alımlar için getirildiği, bir ihale usulü olmayan doğrudan teminde 9 uncu maddeye ve Uygulama Yönetmeliklerinin konuyu düzenleyen hükümlerine uygun bir yaklaşık maliyet hesabı çıkarmanın zorunlu olmadığı anlaşılmaktadır. Kamu İhale Genel Tebliğinde de bu tür bir zorunluluk öngörülmemiştir.**

Yaklaşık Maliyet (Gerekliyorsa)

- **4734 sayılı Kanuna göre zorunlu olmayan bu uygulama ile ilgili olarak ise, doğrudan teminle yapılacak alımdan önce yaklaşık maliyet hazırlamanın alım süreci bakımından teknik ve/veya hukuki bir fayda sağlayıp sağlamayacağı ile bu konuda idarelere zorunluluk getiren başka bir mevzuat hükmünün bulunup bulunmadığı noktasından değerlendirme yapılması gerekmektedir.**

Yaklaşık Maliyet (Gerekliyorsa)

- **İdare yaklaşık maliyetin hesaplanmasında; alım konusu malın niteliğini, miktarını, teslim süresini, nakliyesini, sigortasını ve diğer özel şartlarını belirterek KDV hariç fiyat bildirilmesini ister. Ancak, idare, gerçek piyasa fiyatlarını yansıtmayan ve yaklaşık maliyetin hesaplanmasında hatalara sebep olabilecek fiyat bildirimlerini ve proforma faturaları değerlendirmeye almaz.**

Yaklaşık Maliyet (Gerekliyorsa)

- İdare, alım konusu malın özelliğine göre kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından fiyat isteyerek yaklaşık maliyeti hesaplayabilir.
- İdare, piyasada alım konusu malı üreten veya pazarlayan gerçek veya tüzel kişilerden de fiyat bildirimini veya proforma fatura isteyerek yaklaşık maliyeti hesaplayabilir.
- İdare, alım konusu mala ilişkin olarak Bütçe Uygulama Talimatlarında ve/veya Sağlık Uygulama Tebliğlerinde yer alan fiyatları kullanarak yaklaşık maliyeti hesaplayabilir. Bu fiyatlarda KDV veya farklı nitelikte giderler bulunması durumunda bu giderler fiyatlardan indirilerek yaklaşık maliyet hesaplanır.
- İdare, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfalarında yayımlanan fiyatları kullanarak yaklaşık maliyeti hesaplayabilir.

Onay

- Doğrudan temin yöntemi ile gerçekleştirilecek alımlarda “onay belgesi” düzenlenmesi zorunludur. Zira, herhangi bir alımın doğrudan temin kapsamına girip girmediği, ödenek durumu, işin nev'i, niteliği, varsa proje numarası, miktarı vb. hususların tespiti onay belgesi ile somutlaştırılacaktır.

Onay

- Doğrudan teminde Kanunun ihale usulleri için öngördüğü kuralların uygulanma zorunluluğu bulunmamakla birlikte, doğrudan teminin doğasıyla çelişmeyen genel kuralların uygulanması gerekmektedir. Bunlardan birisi de ihale yetkilisinden alınması gereken onay belgesidir. Zira, doğrudan temin bir ihale usulü olmamakla birlikte, Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleşen ve kamu gideri gerektiren bir alım yöntemidir. Bu alım yönteminde de ihtiyacın karşılanması gerekliliği, karşılanma yöntemi, ödenek durumu, avans ve/veya fiyat farkı verilip verilmeyeceği gibi hususlarda ihale yetkilisinden onay alınması zorunludur ve bu işlem onay belgesiyle gerçekleşecektir.

Onay

- İhale yetkilisi onay belgesiyle ihtiyacın karşılanmasına ve bütçede bu ihtiyaç için ayrılan ödeneğin kullanılabilmesine ön izin vermenin yanında, bu ihtiyacın Kanunun 22 nci maddesinde sayılan hallerden birisine girdiği ve doğrudan teminle karşılanabileceği hususuna da olur vermektedir. Bütün bu nedenlerle doğrudan temin uygulamasında da ihale yetkilisinden mutlaka bir onay belgesi alınması gerekmektedir. Bu husus 25.07.2005 tarih ve 25886 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinde de zorunlu tutulmuştur.

Tekliflerin Mektuplarının Düzenlenmesi, Dağıtılması ve Değerlendirilmesi

- **İdare, satın alınacak mal veya hizmetin tam tanımını teklif mektubu üzerinde veya ekinde yer alan teknik şartnamede yapmalıdır**
- **İdare, teklif mektubunda mal veya hizmetin teslim süresi ve şartlarını belirtmeli, isteklilerce belirlenecek teklif süresinin belirtilmesini istemelidir.**
- **Satın alma ile ilgili olarak teminat istenmişse teminatın usulüne uygun olarak ve yeterli miktarda verilip verilmediği kontrol edilmelidir.**
- **Alımla ilgili teknik ve idari şartname düzenlenmişse, verilen teklifler değerlendirmeye alınmadan önce, teklif edilen malın düzenlenmiş şartnameye uygunluğu tespit edilmelidir.**

Tekliflerin Mektuplarının Düzenlenmesi, Dağıtılması ve Değerlendirilmesi

- **Birden fazla kalemi ihtiva eden alımlarda tekliflerin kalemler itibarı ile değerlendirilebileceği belirtilmelidir.**
- **Doğrudan temin yolu ile ilgili alımlarda, yazılı teklifler üzerinden gerektiğinde sözlü pazarlık yapılabileceği de belirtilmelidir.**
- **Tekliflerin ilgilileri tarafından imzalanmış olduğuna dikkat edilmelidir. Özellikle sözlü pazarlık sırasında muhatap olunan isteklinin yetkili olup olmadığı araştırılmalı ve tespit edilmelidir.**

Piyasa Fiyat Araştırma Süreci

Doğrudan temin uygulamasında piyasa fiyat araştırması yapacak kişilerin görevlendirilme şekil ve yöntemi nasıl olmalıdır?

22 nci maddenin son fıkrasında;

“Bu maddeye göre yapılacak alımlarda, ihale komisyonu kurma ve 10 uncu maddede sayılan yeterlik kurallarını arama zorunluluğu bulunmaksızın, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilir.”

Denilmektedir.

Söz konusu hüküm sadece 22 nci maddenin (d) bendi için geçerli olmayıp, maddede düzenlenen doğrudan temin uygulamasının tüm halleri için geçerlidir.

Maddede doğrudan temini gerçekleştirecek kişi veya kişilerin görevlendirilme şekliyle ilgili her hangi bir belirleme yapılmamıştır. Ancak konuya ilişkin olarak genel düzenlemeler ve işin doğasından kaynaklanan hususlar çerçevesinde aşağıdaki tespitleri yapmak mümkündür :

Piyasa Fiyat Araştırma Süreci

- -Görevlendirmeyi ihale yetkilisinin bizzat yapması gerekecektir. İhale yetkilisi Kanunun 4 üncü maddesinde tanımlanmıştır.
- Kanunda görevlendirmenin şekliyle ilgili bir zorunluluk hükmü öngörülmemekle birlikte, görevlendirilen kişi veya kişilerin temin sürecinden (piyasa fiyat araştırması, teslim veya kabul sürecinden sorumlu olması gibi) doğrudan sorumlu olmaları, ihale komisyonu görevini ikame edecek şekilde bir görev ve yetkiyi kullanmaları bu kişilerin yazılı olarak görevlendirilmesi gereğini ortaya koymaktadır. --Görevlendirme ayrıca yazılı biçimde yapılabileceği gibi, ihale yetkilisince onay belgesine düşülecek bir kayıtla da yapılabilecektir. Örneğin, 22/d uygulamasında ihale yetkilisi onay belgesinin imzalanması aşamasında yine onay belgesine söz konusu alımda görevlendirilen kişi veya kişileri belirleyerek yazabilecektir.

Piyasa Fiyat Araştırma Süreci (Görevlendirme)

- - Doğrudan temin konusu ihtiyacın niteliğine uygun biçimde görevlendirme yapılmalıdır. Kanunda görevlendirilecek kişi veya kişilerin niteliği ile ilgili bir belirleme yapılmamakla birlikte, temin sürecinin tamamından sorumlu olacak bu kişilerin veya yeteri kadarının işin uzmanı olmalarında yarar vardır. Kanunun 6 ncı maddesinde hüküm altına alınan, ihale komisyonlarının teşekkülünde en az iki kişinin işin uzmanı olması gerektiği koşulundan hareketle de bu tarz bir uygulamanın Kanunun amacına uygun düşeceği anlaşılmaktadır.
- - Birden fazla kişinin görevlendirildiği durumlarda, bu kişilerin koordineli bir ekip çalışması yürütmeleri gerekeceği ve temin sürecinde belli kararları almaları gerektiği ihtiyacından hareketle birisinin başkan olarak görevlendirilmesi de mümkündür.

Piyasa Fiyat Araştırması (Yöntem)

- **Piyasa fiyat araştırmasında hangi yöntem ve esaslara uyulmalıdır?**
- Kanunda fiyat araştırmasının şekil, yöntem ve esaslarıyla ilgili her hangi bir belirleme yapılmamıştır.
- Konuya ilişkin olarak 22 nci maddenin son fıkrasında, maddenin farklı durumları düzenleyen bütün bentleri için geçerli olmak üzere;
- *“...ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilir”*
- denilmektedir.
- Kanunun “piyasada fiyat araştırması” yapılmasına vurgu yapan düzenlemesinden, bu şekilde temin edilecek ihtiyacın gerçek piyasa rayiçlerine uygunluğunun sağlanmasının zorunlu olduğu, bunu sağlamaya yönelik olarak, görevli kişi veya kişilerce gerekli her türlü piyasa fiyat araştırmasının yapılması gerektiği sonucunu çıkartmak mümkündür.

Piyasa Fiyat Araştırması (Yöntem)

- Görevli kişilerce gerçekleştirilecek piyasa fiyat araştırmasının sağlıklı, gerçekçi ve kanıtlanabilir şekilde yapılması iki açıdan önem arz etmektedir.
- Öncelikle, bu şekilde gerçekleşecek bir alım süreci katılıma ve rekabete açık bir süreç değildir. Zira, ihale usulleri çerçevesinde yapılacak alımlarda ekonomik açıdan en avantajlı fiyatın oluşması konusunda temel belirleyici faktör isteklilerce verilen teklifler iken, doğrudan teminde temel belirleyici faktör idarece yapılan piyasa fiyat araştırmasıdır. Bir başka ifadeyle, ihale usullerine göre yapılacak alımlarda idarenin temel görevi katılımı ve rekabeti artırmak iken (bu şartların oluştuğu her durumda zaten uygun fiyat sağlanacaktır), doğrudan teminde temel görevi sağlıklı piyasa araştırması yaparak, ihtiyacı olan alımı gerçek piyasa değerlerine uygun yapabilmektir. Böylece idare, doğrudan teminin doğasından kaynaklanan zafiyetleri ve rekabetsiz bir ortamın kendisine yükleyebileceği riski fiyat araştırması yapmak suretiyle en aza indirebilmektedir. Bu nedenle görevli kişi veya kişilerce yapılacak piyasa araştırmasının sağlıklı ve gerçekçi tespitlere dayanması muhtemel idare zararlarının önlenmesi açısından önemlidir.

Piyasa Fiyat Araştırması (Yöntem)

- Fiyat araştırmasının önemiyle ilgili bir diğer husus, bu sürece katılan kamu görevlilerinin sorumlulukları ve yapılan işlemlerin uygunluğunun kanıtlanabilirliğiyle ilgilidir. Zira, kamu alımları sisteminde idarenin sağlamaya çalıştığı en önemli sonuç uygun malın uygun fiyatla alınmasıdır. Bu sonucun sağlanmasına ilişkin sorumluluk ise, tümüyle, idare adına bu sürece katılan kamu görevlilerine aittir. Bu nedenle piyasa fiyat araştırmasına yönelik çalışmaların somut, hesap edilebilir ve dayanaklarıyla birlikte kanıtlanabilir olması gereklidir.

Piyasa Fiyat Araştırması (Değerlendirme)

- Doğrudan temin yolu ile yapılan alımlarda, teklifler idareye geldikten sonra, piyasa fiyat araştırma sürecinde birden fazla görevli bulunuyorsa, teklifler bu kişilerin huzurunda açılır ve öncelikle teklif edilen malın uygunluğu, belgeler çerçevesinde incelenir. Söz konusu inceleme yapıldıktan sonra teklifler değerlendirilir. Bu değerlendirme sırasında, ucuz olmakla birlikte tercih edilmeyen malın tercih edilmeme gerekçesi mutlaka piyasa fiyat araştırma tutanağında belirtilmelidir. Teknik şartname düzenlenmiş alımlarda teknik kişilerin piyasa fiyat araştırma sürecinde yer alması esastır. İdare teklif mektubunda ve/veya yapmışsa ilanında, düzenlemişse şartnamesinde belirtmesi koşulu ile, yazılı tekliflerle yetinmemesi halinde hazırda bulunanlardan sözlü teklif vermelerini ister ve bu çerçevede satın alma karara bağlanır.

İkinci Onay

- Doğrudan teminde harcama yetkilisince onay verilmesi ilk aşaması ihtiyacın doğrudan teminle karşılanabilmesi için gerekli iznin alınması idi, ikincisi ise tespit edilen en uygun fiyattan alımın yapılabilmesi için verilecek onaydır.

Doğrudan Temin Kayıt Formu

- Konuyla ilgili Genel Tebliğin 32. maddesinde “Doğrudan temin yoluyla yapılan alımlar için “Doğrudan Temin Kayıt Formu” temin tarihini takip eden ayın onuncu gününe kadar usulüne uygun olarak ilgili kısımlar doldurulduktan sonra Kuruma internet üzerinden gönderilecektir.” açıklaması yer almıştır.

Mal ve Hizmetin Teslim Alınması

- Doğrudan temin yolu kullanılmak sureti ile yapılan alımlarda mal veya hizmet, teslim süresi içerisinde ve istenilen vasıf özelliklerde kesilen fatura ile teslim alınır.
- Muayeneyi gerektiren mal veya hizmet alımlarında ise teslim işlemi “Muayene ve Kabul Komisyonu” marifeti ile gerçekleştirilir.

Doğrudan Teminde İlan

- **Kanunun 22/1 inci maddesi doğrudan teminde ilân yapılmasını zorunlu olmamakla birlikte, İdare, bu yöntemin uygulandığı hallerde de isterse ilan yapabilecektir.**
- **İlan yapılan hallerde Kanunun ilanın süresi, şekli ve içeriği konusunda getirdiği zorunluluk hükümlerine uyulmaksızın idarenin inisiyatifi ve takdiri doğrultusunda işlem yapılması mümkündür.**

Doğrudan Teminde Teminat

- Teminat alınıp alınmaması hususu da tümüyle idarenin takdirine bağlıdır. İdare hiç teminat almayabileceği gibi, geçici ve kesin teminatı birlikte veya sadece geçici veya sadece kesin teminat da alabilecektir.
- Ancak işin ifasının belli bir süreye ihtiyaç gösterdiği ve bu nedenle de tarafların hak ve yükümlülüklerini bir sözleşme kapsamında hüküm altına aldıkları durumlarda, idarenin, yüklenicinin sözleşmeye uygun davranmasını sağlamak ve sözleşme hükümlerini belli ölçüde güvence altına almak amacıyla teminat almasında yarar vardır. Fakat bu husus tümüyle idarenin takdirinde bulunduğu gibi, işin tedarik sürecinin idarenin teminat istemesine imkan vermediği durumlarda da işin doğası gereği teminat alınamayacaktır.

DOĞRUDAN TEMİN

BİLİNMESİ GEREKENLER

(d) bendinde öngörülen parasal limitler dahilindeki alımlarda bir yılın tümünü kapsayan bir alım onayı ve görevlendirme yapılabilir mi?

- Bu hususta Kanunda bir açıklık bulunmamakta, ancak Kamu İhale Genel Tebliğinin Birinci Bölüm (XIX/E) bendinde;

“İşin niteliğine göre idareler bu bende göre yapacakları günlük ve küçük ölçekli alımlar için genel bir onay belgesi düzenleyebilecekleri gibi, her bir alım için de onay belgesi düzenleyebilirler. Ayrıca ilgili mevzuatı çerçevesinde düzenlenmesi gerekli olan harcama belgeleri onay belgesine eklenir.”

Denilmektedir.

- Tebliğ hükümlerine göre mümkün bulunmakla birlikte, bu konudaki kişisel kanaat ve önerimiz (d) bendi kapsamındaki parasal limitler dahilinde yapılacak alımlarda da her alım için bir onay belgesi düzenlenmesinin ve ihale yetkilisince onay belgesinin imzalanması aşamasında bu alımda görevlendirilecek kişi veya kişilerle ilgili ayrı görevlendirmeler yapılmasının Kanunun amacına ve işin gereğine uygun olacağı şeklindedir.

(d) bendinde öngörülen parasal limitler içerisinde KDV dahil midir?

- **Söz konusu tutara KDV dahil değildir. Bu şekilde yapılacak alımlarda ihtiyacın karşılığı olarak ödenecek KDV hariç bedelin Kanunun öngördüğü parasal limiti aşp aşmadığına bakılır.**

İhtiyacın, (d) bendinde öngörülen parasal limitlere eşit olduğu hallerde de doğrudan teminle alım yapılabilir mi?

- **22 nci maddenin (d) bendinde; “idarelerinLirasını aşmayan ihtiyaçları” ifadesine yer verilmiştir. Dolayısıyla ihtiyaç tutarının söz konusu bentte belirtilen parasal karşılıklara eşit olduğu hallerde de, bu tutar aşılmadıkça, doğrudan teminle alım yapılabilir.**

(d) bendinde öngörülen parasal limitler dahilindeki alımlarda bir sözleşme kapsamında belli süreli alımlar yapılabilir midir?

- **Maddenin (d) bendi hükmünün getiriliş amacının, idarelerin, belirtilen tutarlara kadar özellikle kağıt, kırtasiye, elektrik malzemeleri gibi küçük ölçekli günlük ihtiyaçlarının karşılanması ile küçük bakım onarım işlerinin yaptırılması olduğu anlaşılmakla birlikte, bu amacı da karşılayacak biçimde söz konusu ihtiyaçların belli bir zaman dilimini kapsayacak bir sözleşme çerçevesinde temin edilmesinin de mümkün olduğu kanaatini taşımaktayız.**

İhtiyacın bölünerek (d) bendindeki parasal limitler dahiline çekilmesi Kanuna aykırılık teşkil eder mi?

- **4734 sayılı Kanunun 19 uncu maddesine göre açık ihale usulü ile veya 21 inci madde hükmüne göre pazarlık usulüyle temini gereken, aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin Kanunun 22 nci maddesinin (d) bendinde belirtilen parasal limitlerin altında kalacak şekilde, adet bazında veya kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle 22 nci maddenin (d) bendine göre doğrudan teminle karşılanması Kanunun 5 inci maddesindeki ilkelere aykırılık teşkil etmektedir.**

Doğrudan teminle yapılan alımlar dolayısıyla Kamu İhale Kurumuna şikayet başvurusu yapılabilecek midir?

- **Bilindiği gibi Kamu İhale Kurumuna yapılacak itirazın şikayet başvuruları Kanunun 55 ve 56 ncı maddelerinde öngörülen kayıt, şart ve prosedüre uygun olarak ancak “isteklilerce” ve “ihalelere ilişkin olarak....” yapılabilmektedir.**
- **Doğrudan temin uygulamasında ise, Kanunun 4 üncü maddesindeki tanıma uygun istekli sıfatına haiz kişi veya kişiler söz konusu olmayacağı gibi, bir ihalenin varlığından da söz edilemeyecektir.**
- **Bu nedenle doğrudan teminin uygulandığı durumlarda Kanunun 55 ve 56 ncı maddelerinde düzenlenen idareye şikayet ve Kamu İhale Kurumuna itirazın şikayet süreci işletilemeyecektir.**

Sözleşme yapılan hallerde yükleniciden Kamu İhale Kurumu payı tahsil edilecek midir?

4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (j) bendinin (1) no'lu alt bendinde;

“Bu Kanun kapsamında yapılan ihalelere ilişkin düzenlenecek sözleşmelerden, bedeli 100 milyar Türk Lirasını aşanlar için yükleniciden tahsil edilecek sözleşme bedelinin on binde beşi”

Kurum gelirlerinden sayılmıştır.

- ihalenin söz konusu olmadığı doğrudan teminde, yapılacak sözleşmelerden Kurum payı tahsil edilmesine gerek yoktur.

Doğrudan temin işlemlerinde damga vergisi uygulaması

16.04.2005 tarih ve 25788 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 44 Seri Nolu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğinin 5. maddesinde de;

- ***“Bu çerçevede, idarelerin 4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesi kapsamında yapacakları alımlar nedeniyle belli parayı ihtiva eden bir sözleşmenin düzenlenmesi halinde bu sözleşmenin, idarelerce kurulacak ihale komisyonlarınca bir ihale kararının alınması halinde bu kararın, damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir. Ancak, söz konusu alımlar nedeniyle belli parayı ihtiva eden bir sözleşmenin düzenlenmemesi ve ihale komisyonları kurularak bir ihale kararının alınmaması halinde ise damga vergisinin aranılmayacağı tabiidir.” açıklaması yer almaktadır.***
- ❑ **Doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirilen alımlarda sözleşme imzalanmış ise, binde 7, 5 oranında damga vergisi tahsil edilmesi gerekmektedir.**

Doğrudan Temin Usulünde Yasaklama Kararı Verilebilir mi?

- Doğrudan temin usulünde yasaklama kararı verilemeyeceği Genel Tebliğin 28.1.10 maddesindeki açıklanmıştır.
- Buna göre; *Doğrudan temin yoluyla yapılan alımlarda, Kanunun 58 inci maddesine göre ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilebilmesi mümkün değildir.*
- Ayrıca doğrudan temininin ihale usulü olmadığı dikkate alındığında, 4735 sayılı Kanunun 25 inci maddesi ile sözleşmenin uygulanması sırasında ortaya çıkan yasak fiil veya davranışlar düzenlendiğinden; aynı Kanunun 26 ncı maddesinde öngörülen müeyyidelerin doğrudan temin için uygulanması mümkün bulunmamaktadır.
- ANCAK..... Doğrudan temin usulüyle yapılan alımlarda ortaya çıkan 4734 sayılı Kanunun 17 inci ve 4735 sayılı Kanunun 25 inci maddesinde belirtilen yasak fiil veya davranışların Türk Ceza Kanununa göre suç teşkil etmesi; bu fiil veya davranışlar için ceza sorumluluğuna ilişkin hükümlerin uygulanmasına engel teşkil etmez.”

Kamu Kurumları Birbirinden Doğrudan Temin Kapsamında Alım Yapabilirler mi?

- **Kanunun 22. maddesinde sayılan durumların oluşması durumunda buna herhangi bir engel yoktur.**

Doğrudan Temin Yöntemi İle Yapılan Alımlarda Fiyat Farkı Ödenebilir mi?

- Doğrudan temin bir ihale usulü DEĞİLDİR. bir alım yöntemidir.
- Bu usulde parasal limit dahilinde temin edilecek mal ve hizmet için *Fiyat Farkı* gerektirecek uzunlukta bir süre söz konusu olmadığı için fiyat farkı ödenmez.

4734 Sayılı Kanunu 62'inci Maddesinin (ı) Bendindeki % 10 Limitinin Uygulanması Nasıl Olacaktır.

Kanunun 62'inci Maddesinin (ı) Bendinde ;

“Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dahilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz.” Hükümü yer almaktadır.

Kanunun 21 inci maddesinin (f) bendi ve 22 inci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçlarını temin etmek isteyen kurum ve kuruluşlar, yıllık bütçelerinde belirlenen toplam ödenek miktarını dikkate alacaklardır. Kurum ve kuruluşlar, mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri için bütçelerine konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı % 10 oranı hesaplayacaklardır. Burada önemli olan husus, ilgili veya bağlı birimlerin değil kurum veya kuruluşun bütçelerine bu amaçlar ile ilgili konulmuş toplam ödeneklerin % 10 unun aşıp aşılmamasıdır

Muayene ve Kabul Komisyonu

- Yetkili makam tarafından biri başkan, biri işin uzmanı olmak üzere en az üç veya daha fazla tek sayıda kişi ile yedek üyelerden oluşan muayene ve kabul komisyonları kurulur. Ancak, ilgili idarede yeterli sayıda veya işin özelliğine uygun nitelikte uzman personel bulunmaması durumunda, 4734 sayılı Kanuna tabi idarelerden uzman personel görevlendirilebilir.
- Ara denetimi gerçekleştiren personel muayene kabul komisyonlarında görevlendirilebilir. Ancak, muayene ve kabul komisyonlarında görevlendirilen personelin tamamı ara denetimi gerçekleştiren personelden oluşturulamaz.
- Özellikleri dolayısıyla kısa sürede nitelikleri değişebilen veya günlük teslim konuları olan malların muayene ve kabul işlemlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için idareler, muayene ve kabul komisyonunu öncelikle bu mali kullanacak birimlerde çalışan görevlilerden kurarlar.

Komisyonun görev ve sorumlulukları

Komisyonun görev ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir:

- a) Yüklenici tarafından idareye teslim edilen malın veya yapılan işin ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığını inceler.
- b) Komisyon üyeleri her muayenede hazır bulunmak zorundadır.
- c) Kısa sürede bozulabilen maddelerin muayenesine öncelik verir.
- d) Komisyon, ihale dokümanında belirlenen şekilde kabul işlemlerinde esas alınacak işlemleri yürütür.

Muayenede Aranacak Hususlar

Muayenede aranacak hususlar; ihale dokümanında yazılı şartlardır.

Numune alınmak suretiyle kabule konu mallar için malın niteliğine göre yeter sayı ve evsafa numune alınması ve muhafazası idarenin sorumluluğundadır. Muayeneye sunulan malın önce bütünü incelenerek gerek görülür ise yeter sayıda numunesi saklı tutulur. Numune, mühürlü durumda, özelliklerinin bozulmasına fırsat vermeden ihale dokümanında belirlenen süre ile alıkonulur.

MUAYENE RAPORLARININ DÜZENLENMESİ

- Muayene raporlarına, ihale dokümanında yazılı niteliklerle, muayenede bulunan nitelikler ayrı ayrı yazılır. Bunlar karşılaştırılır ve sonuç "niteliklerine uygundur" veya "niteliklerine uygun değildir" şeklinde kesin olarak belirtilir ve komisyon üyeleri tarafından imza edilir.

Sorumluluk

- Muayene ve kabul komisyonlarının başkan ve üyeleri ile ihtiyacın karşılanma sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin görevlerini kanuni gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulunduklarının tespiti halinde haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanır.
- Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturması da yapılır ve hükmolunacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir.

ihale komisyonu üyelerinin muayene ve kabul komisyonlarında görevlendirilmesi

- **İhaleyi gerçekleştiren ihale komisyonu üyeleri söz konusu ihaleye ilişkin olarak yapılan sözleşme sonucunda teslim edilecek mal ve hizmet alımları ile yapım işleriyle ilgili muayene ve kabul komisyonunda veya kontrol teşkilatında görev alabilir.**

Doğrudan Temin Ödemeleri Sırasında MYHBY'ne Göre Ödeme Belgesine Eklenecek Zorunlu Belgeler

4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinin (d) bendine göre yapılacak alımlar

- * *Madde 63 - 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinin (d) bendine göre doğrudan temin usulüyle yaptırılacak mal ve hizmet alımları ile yapım işi bedellerinin ödemelerinde;*
- *Onay Belgesi ,*
 - *Piyasa Fiyat Araştırması Tutanağı,*
 - *Düzenlenmesi gerekli görülmüş ise sözleşme,*
 - *Fatura,*
 - *Muayene ve kabul komisyonu tutanağı,*
 - *Kabul işleminin idarece yapılması halinde ise idarece düzenlenmiş belge,*
 - *Mal ve malzeme alımlarında, taşınır işlem fişi,*

ödeme belgesine bağlanır.

Doğrudan Temin Ödemeleri Sırasında MYHBY'ne Göre Ödeme Belgesine Eklenenecek Zorunlu Belgeler

- * Mal ve hizmet alım bedelleri ile yapım işi bedellerinin bir defadan fazla tahakkuk ettirilmesi halinde, diğer ödemelerde onay belgesi, piyasa fiyat araştırması tutanağı ve düzenlenmiş ise sözleşme dışındaki belgeler aranır.**

CEZAI SORUMLULUKLAR

TCK'nın 245. maddesi

- * (1) Kamu kurum veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihalelere fesat karıştıran kişi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.**

CEZAI SORUMLULUKLAR

(İhaleye Fesat Karıştırma)

- * (2)Aşağıdaki hâllerde ihaleye fesat karıştırılmış sayılır:
- * a) Hileli davranışlarla;
 - * 1. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek,
 - * 2. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin ihaleye katılmasını sağlamak,
 - * 3. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu hâlde, sahip olmadığından bahisle değerlendirme dışı bırakmak,
 - * 4. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı hâlde, sahip olduğundan bahisle değerlendirmeye almak.
- * b) Tekliflerle ilgili olup da ihale mevzuatına veya şartnamelere göre gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak.
- * c) Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye, ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek.
- * d) İhaleye katılmak isteyen veya katılan kişilerin ihale şartlarını ve özellikle fiyatı etkilemek için aralarında açık veya gizli anlaşma yapmaları.

CEZAI SORUMLULUKLAR

(İhaleye Fesat Karıştırma)

- * (3) İhaleye fesat karıştırma sonucunda ilgili kamu kurumu veya kuruluşu açısından bir zarar meydana gelmiş ise, ceza yarı oranında artırılır. Zararın meydana gelmiş olduğu sabit olmakla birlikte miktarının belirlenememiş olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını engellemez.**
- * (4) İhaleye fesat karıştırma dolayısıyla menfaat temin eden görevli kişiler, ayrıca bu nedenle ilgili suç hükmüne göre cezalandırılırlar.**

TCK'nın 257. maddesi

- * (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- * (2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- * (3) İrtikâp suçunu oluşturmadığı takdirde, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlayan kamu görevlisi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

DOĞRUDAN TEMİN

SORU-CEVAP

DOĞRUDAN TEMİN

TEŞEKKÜR EDERİM.